Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport
Opublikowano: czwartek, 02, wrzesień 2021 10:48
Joanna Gryboś-Chechelska
Odsłony: 383

Nauczyciele za największy problem uznali obiektywne sprawdzenie wiedzy i umiejętności uczniów. Zdaniem dyrektorów szkół najpoważniejsze trudności, zwłaszcza na początku, wiązały się z brakiem odpowiedniego sprzętu komputerowego i z dostępem do Internetu. Kontrolując organizację pracy w szkołach publicznych, NIK sprawdziła także jak przebiegało nauczanie zdalne.

W związku z wybuchem pandemii COVID-19, rząd ograniczył funkcjonowanie placówek oświatowych od 12 marca 2020 r. Przez pierwsze dwa dni nauczyciele nie prowadzili lekcji, przygotowując się w tym czasie do pracy online, a w przypadku szkół podstawowych zapewniali także opiekę tym dzieciom, których rodzice nie mogli tego zrobić.

Początkowo, ze względu na – jak twierdzili dyrektorzy kontrolowanych przez NIK 20 szkół - ubogą ofertę szkoleniową dotyczącą posługiwania się technologiami informatycznymi, nauczyciele przygotowywali się do nowych wyzwań we własnym zakresie. **Z badania kwestionariuszowego przeprowadzonego przez Izbę w ponad pięciu tysiącach placówek wynika, że 31 marca 2020 r. liczba nauczycieli, którzy ukończyli różnego rodzaju formy kształcenia i doskonalenia zawodowego w związku z nauczaniem zdalnym wyniosła 47%, pół roku później sięgnęła 81%**. Zdecydowana większość tych form, co z kolei pokazała kontrola przeprowadzona na zlecenie Izby przez kuratorów w 86 szkołach, dotyczyła sposobów zwiększenia atrakcyjności zajęć online, a także metod zdalnego sprawdzania wiedzy uczniów.

Sprzęt

NIK zbadała także czy szkoły były przygotowane do pracy zdalnej od strony technicznej. Jeszcze przed wybuchem pandemii, placówki oświatowe były doposażane w ramach programów „Zdalna Szkoła", „Zdalna Szkoła+" oraz „Aktywna tablica" finansowanych ze środków krajowych i unijnych. Jednak aż 25% z ponad 5 tys. dyrektorów placówek, którzy wzięli udział w badaniu kwestionariuszowym uznało, że stan wyposażenia ich placówek na potrzeby zdalnego nauczania jest średni lub słaby.

I choć zarówno ta bieżąca, jak i wcześniejsza (Wyniki kontroli: Kiedy wszystkie szkoły w sieci?), kontrola NIK pokazała, że szkoły były podłączone do Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej i dysponowały sprzętem komputerowym, który mogły użyczyć pedagogom i uczniom, to połowa z niemal 25,5 tys. uczestniczących w badaniu kwestionariuszowym nauczycieli deklarowała, że w trakcie nauki zdalnej korzystała jedynie z prywatnego sprzętu i dostępu do Internetu, a tylko 7% wyłącznie z zasobów szkoły.

Wnioski nauczycieli o udostepnienie szkolnego sprzętu do zdalnego nauczania, dotyczyły najczęściej komputerów przenośnych – niemal 92%, a także kamer, głośników czy tabletów. Blisko 70% nauczycieli, którzy wzięli udział w badaniu kwestionariuszowym NIK prowadziło zajęcia zdalne z domu, a 28% ze szkoły.

MEN wydało rozporządzenie umożliwiające dofinansowanie zakupu sprzętu lub oprogramowania przydatnego w prowadzaniu zajęć online. Maksymalna kwota wsparcia – nie więcej niż 500 zł – wynikała z wysokości środków wyasygnowanych na ten cel z budżetu państwa w przeliczeniu na nauczycieli uprawnionych do skorzystania z tego świadczenia, a zatrudnionych w szkołach publicznych i niepublicznych.

Formy zajęć

Phoca PDF

Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport
Opublikowano: czwartek, 02, wrzesień 2021 10:48
Joanna Gryboś-Chechelska
Odsłony: 383

Nauczyciele pytani o formy zajęć prowadzonych w czasie zdalnego nauczania, najczęściej wymieniali lekcje online. 66% z nich prowadziło wyłącznie takie zajęcia, 13% większość zajęć, a 2% nie przeprowadziło zdalnie żadnej lekcji. **Zarówno wyniki kontroli NIK jak i kuratorów oświaty wskazują na to, że relatywnie często nauczyciele wykorzystywali aplikację Microsoft 365 Teams, Messenger, Skype, dziennik elektroniczny, a także pocztę elektroniczną.** Natomiast by zrealizować treści podstawy programowej, także platformę e-podręczniki.pl i materiały elektroniczne oferowane przez wydawnictwa. Z programów platform rekomendowanych przez ministerstwo edukacji, systematycznie korzystało 34% badanych, 18% nie korzystało wcale.

W początkowej fazie nauki zdalnej nauczycieli miały wspomóc „lekcje" telewizyjne. TVP wyprodukowała je na podstawie aneksów do porozumienia zawartego z MEN w 2012 r. oraz umowy na stworzenie 12 audycji dla uczniów klas I-VIII oraz szkół ponadpodstawowych (po jednej dla każdej klasy).

TVP przygotowała audycje w oparciu o przekazany przez ministerstwo plan nauczania i propozycje tematów przygotowanych we współpracy z kuratorami oświaty. Za realizację projektu „Szkoła z TVP", a także za zatrudnienie i opłacenie jego wykonawców w pełni odpowiadała Telewizja Polska. Według MEN, na pierwszym etapie projektu, nauczycieli do prowadzenia „telewizyjnych lekcji" proponowali kuratorzy oświaty we współpracy z doradcami metodycznym, resort nie przedstawił jednak kontrolerom NIK żadnych potwierdzających ten fakt dokumentów. Na kolejnym etapie, TVP szukała nauczycieli również we własnym zakresie.

Z aneksów do umowy wynikało, że zatwierdzanie audycji przez pracowników ministerstwa będzie się odbywało w przeddzień emisji, MEN zapewniło sobie także możliwość sprawdzania zgodności „lekcji" (ze scenariuszami wyłącznie) z podstawą programową. Kontrola NIK pokazała jednak, że resort nie skorzystał ze swoich uprawnień. Weryfikacja odbyła się dopiero po nadaniu całego cyklu audycji, a brak bieżącej kontroli ministerstwo tłumaczyło prawem nauczycieli do swobody w doborze metod nauczania, zatwierdzonych przez resort podręczników i pomocy naukowych. Zdaniem MEN tematyka zajęć odpowiadała faktycznym potrzebom uczniów, ale ministerstwo nie monitorowało rzeczywistego wykorzystania w szkołach „lekcji" emitowanych przez TVP.

Tymczasem po wyemitowaniu audycji do ministerstwa wpłynęło 21 skarg, w tym siedem interpelacji poselskich i dwa zapytania poselskie dotyczące wartości zajęć edukacyjnych zaprezentowanych w ramach projektu „Szkoła z TVP". Wskazywano zwłaszcza na brak medialnego przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć oraz na popełnione błędy merytoryczne i dydaktyczne. **W odpowiedziach ministerstwo nie odniosło się w żaden sposób do zarzutów merytorycznych, podając jedynie ogólne informacje dotyczące założeń programu czy godzin i pasm transmisji.**

Najwyższa Izba Kontroli nie ma wątpliwości, że produkcja audycji oświatowych we współpracy z TVP jest działaniem istotnie wspomagającym pracę dydaktyczną nauczycieli, szczególnie w dobie pandemii, bezdyskusyjne jest również ich prawo do doboru podręczników i metod nauczania. **Jednak zdaniem NIK, ponieważ ówczesny Minister Edukacji Narodowej nie skorzystał z przysługujących mu uprawnień do weryfikacji treści audycji, nie zadbał by zajęcia edukacyjne sygnowane przez resort zostały przygotowane przez TVP w pełni profesjonalnie, zarówno w odniesieniu do wartości dydaktycznej, jak i wizerunkowej.**

Problemy nauczania online

Phoca PDF

Trudności w zdalnym nauczaniu wyszły na jaw już w marcu 2020 r. Te zgłaszane przez dyrektorów szkół objętych kontrolą, szczególnie w początkowej fazie wprowadzenia nauki online dotyczyły braku dostępu uczniów i nauczycieli do odpowiedniej przepustowości łączy internetowych, sprzętu komputerowego i oprogramowania. We znaki dawał się także brak szkoleń z prowadzenia zajęć zdalnych, czego skutkiem były np. trudności w wyborze trafnych metod i sposobów pracy.

Z kolei **uczniowie nie radzili sobie z korzystaniem z komunikatorów, poczty elektronicznej, z platform czy innych programów, co powodowało np., że nie potrafili odesłać wykonanej pracy, albo odczytać przesłanych zadań. Brakowało także wytycznych dotyczących sposobów komunikacji między szkołą a uczniami.**

Kuratorzy sygnalizowali z kolei MEN potrzebę dodatkowego wsparcia dla uczniów klas VIII i klas maturalnych w związku z czekającymi ich egzaminami.

Sami nauczyciele, za największy problem nauczania zdalnego uznali obiektywne sprawdzenie wiedzy i umiejętności uczniów. Na tę trudność wskazało aż 71% uczestników badania kwestionariuszowego NIK, na brak dostępu uczniów do sprzętu umożliwiającego sprawne uczestniczenie w lekcji online – 52%. Blisko jednej trzeciej badanych zbyt duża liczba uczniów biorących udział w zajęciach utrudniała indywidualizację nauczania, 30% miało problem ze sprawdzaniem faktycznej frekwencji. Nauczyciele pytani o to, co może usprawnić prowadzenie lekcji online, odpowiadali w większości, że potrzebne jest do tego odpowiednie wyposażenie w przenośne komputery z dostępem do internetu (66%) i internetowe programy (53%).

We wszystkich objętych kontrolą szkołach podczas pandemii możliwe było skrócanie zajęć dydaktyczno-wychowawczych, w konsekwencji lekcje trwały od 30 do 45 minut, a w skrajnym przypadku nawet 25 minut. Jednak nie wszędzie udało się zrealizować zaplanowany wymiar godzin czy w pełni zrealizować podstawę programową. Podobne wnioski wynikają z kontroli, którą NIK zleciała kuratorom, w skrajnych przypadkach uczniowie stracili nawet połowę lekcji (56% z historii). **Jednak mimo stwierdzonych problemów, w roku szkolnym 2020/21 (I półrocze) w 95% placówek kontrolowanych przez kuratorów nauczyciele zrealizowali podstawę programową.**

Kontrolerzy NIK ustalili również, że w 15 na 20 badanych szkół średnia frekwencja w okresie zdalnego nauczania była wyższa niż w analogicznym czasie roku szkolnego 2019/2020. W pozostałych przypadkach była porównywalna. Z kolei odsetek nauczycieli, którzy w związku z COVID-19 przebywali na zwolnieniach lekarskich, kwarantannach czy w izolacji wyniósł 22%. Część z nich zgodziła się na prowadzenie lekcji online. Nie wystąpiły przypadki, w których w związku z pandemią nauczyciele przechodzili na emerytury czy uzyskali tzw. świadczenia kompensacyjne w związku z wcześniejszym zakończeniem aktywności zawodowej.

Wnioski NIK w związku z nauczaniem zdalnym:

Do Ministra Edukacji i Nauki:

- dokonanie całościowej analizy i ewaluacji stwierdzonych barier i szans w trakcie realizacji edukacji zdalnej i ich wykorzystanie w procesie organizacji i usprawnienia procesu dydaktyczno-wychowawczego.

Phoca PDF

Do dyrektorów szkół:

- podjęcie, we współpracy z organem prowadzącym, działań na rzecz stworzenia warunków organizacyjnych sprzyjających realizacji zadań przez nauczycieli, także z uwzględnieniem konieczności realizacji zadań przez nauczycieli w formie zdalnej, poprzez m.in. prawidłową organizację pracy, doposażenie stanowisk pracy oraz zapewnienie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Do organów prowadzących szkoły:

- wsparcie, w szczególności finansowe, dyrektorów szkół w stworzeniu warunków organizacyjnych sprzyjających realizacji zadań przez nauczycieli, także z uwzględnieniem konieczności realizacji zadań przez nauczycieli w formie zdalnej.

Źródło: NIK

Phoca PDF